

DATUM
2015-10-23
ERT DATUM
2015-08-31

DIARIENR
2015/167-4
ER BETECKNING
U2015/03779/UH

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Delrapport från ledningsutredningen (U2014:11)

Ledningsutredningen för i promemorian fram förslag på två områden: universitets och högskolors styrelser storlek och sammansättning samt hur de ledamöter som utses av regeringen ska utses. Statskontoret noterar att enbart det sistnämnda ingick i utredningens uppdrag.

Hur styrelsens externa ledamöter utses

Statskontoret tillstyrker ledningsutredningens förslag om hur styrelsemedlemmar som utses av regeringen ska tas fram och delar bedömningen att det nuvarande nomineringsförfarandet bör ändras. Utredningens förslag är en rimlig avvägning mellan lärosätenas autonomi och regeringens ägarintresse. Förslaget framstår också som en praktiskt mer hanterbar process än det nuvarande förfarandet.

Statskontoret hade dock gärna sett ett utvecklat resonemang om vem som är bäst lämpad att ta fram en kompetensprofil för styrelsen. Förslaget innebär att det är styrelsen som beslutar om förslag på kompetensprofil för en ny styrelse. Risken finns att en sittande styrelse förordar sin egen kompetens även om detta inte är det mest lämpliga för lärosätet. Några alternativ som hade kunnat övervägas är att rektor, regeringen eller nomineringsgruppen själva beslutar om förslag till kompetensprofil för styrelsen.

Risken för en alltför långtgående politisk styrning anges som ett skäl till varför Regeringskansliet inte bör ta fram förslag till styrelseledamöterna till styrelsen eller på egen hand tillsätta en nomineringsgrupp. Statskontoret har dock tidigare poängterat att en styrelse inte per automatik blir politiserad av att regeringen har inflytande över vilka personer som utses till ledamöter.¹

¹ Remissvar: "Ett ökat inflytande för universitet och högskolor vid utseende av ledamöter i styrelsen" (Dnr 2006/219-4) och Remissvar: "Ett förändrat nomineringsförfarande för vissa ledamöter i styrelserna för universitet och högskolor" (Dnr 2011/239-4)

Detta beror istället på vilka grunder som ledamöterna utses. Det är således möjligt att kombinera statens legitima ägarintresse med akademisk frihet.

Styrelsens storlek

Statskontoret avstyrker utredningens förslag om styrelsens storlek och sammansättning. I tidigare remissvar har Statskontoret efterfrågat en tydlig ägarstrategi för de statligt ägda lärosätena.² Vilken avsikt regeringen har med de regeringsutnämnda ledamöterna bör vara utgångspunkten för förslag om styrelsens storlek och sammansättning. Regeringen bör därför avvakta ledningsutredningens slutbetänkande och behandla frågan om styrelsens sammansättning i ett större sammanhang. Statskontoret vill dock föra fram några principiella synpunkter utifrån utredningens förslag.

Utredningens förslag öppnar för styrelser där majoriteten består av verkamma vid lärosätet. Statskontoret har i tidigare remissvar funnit en sådan lösning tveksam med hänsyn till möjligheterna för ansvarsutkrävande och revision. Sammansättningen av styrelsen är enligt Statskontoret inte heller bara en fråga om maktförhållanden vid votering. Det handlar också om vilka perspektiv som kommer fram, vilka som får komma till tals och vem som sätter agendan. Även om besluten i praktiken oftast fattas i samförstånd bör regeringen dessutom beakta möjligheten att det kan uppstå ett läge där samarbetet inte fungerar eller stor oenighet föreligger.

Statskontoret delar visserligen uppfattningen att en styrelse på 15 personer kan innebära problem för att uppnå ett effektivt styrelsearbete. Som jämförelse kan nämnas att regeringen i sina riktlinjer för företag med statligt ägande av detta skäl förordar en styrelse på sex till åtta personer bestående av endast ordinarie ledamöter, inga suppleanter.³ En större styrelse har dock vissa fördelar. Det är en förutsättning för att lärarna och studenterna ska kunna vara representerade med flera ledamöter vardera samtidigt som styrelsen har externa ledamöter i majoritet. Vad som är en lämplig storlek på styrelsen är således en svår avvägning mellan olika värden så som effektivitet, representation för de olika intressenterna och statens ägarintresse. Statskontoret anser dock att styrelsemedlemmar som utses av regeringen även fortsättningsvis bör garanteras majoritet i lärosätenas styrelser, oavsett

² Remissvar: "Ett ökat inflytande för universitet och högskolor vid utseende av ledamöter i styrelsen" (Dnr 2006/219-4) och Remissvar: "Ett förändrat nomineringsförfarande för vissa ledamöter i styrelserna för universitet och högskolor" (Dnr 2011/239-4)

³ Näringsdepartementet (2015) *Statens ägandepolicy och riktlinjer för företag med statligt ägande*.

hur stora dessa styrelser är. Om styrelsernas storlek ses som ett problem anser Statskontoret att regeringen bör överväga andra alternativ där de externa ledamöterna inte hamnar i minoritet. Regeringen kan exempelvis överväga att även minska antalet representanter från lärare och studenter.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Jessica Bylund och föredragande Arvid Perbo, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Arvid Perbo

